

Várady Kornélia

Szöveges értékelés a csallóközaranyosi Kóczán Mór Alapiskolában

A szöveges értékelés (más néven narratív vagy formatív értékelés) számos európai országban egyre nagyobb teret nyer, különösen az alapfokú oktatásban. Ez a módszer a tanulók fejlődésére, nem csupán az eredményeire összpontosít, és célja, hogy visszajelzést adjon a tanulási folyamat egészéről, ne csupán osztályzatot közvetítsen. A szöveges értékelés elsődleges célja, hogy támogassa a tanulási folyamatot, motiválja a tanulót és fejlessze az önreflexiót.

Szlovákiában a 2008-as iskolai törvény életbe lépése óta lehetőség van arra, hogy az alsó tagozatban a tanulók akár teljesen szöveges formában kapjanak értékelést a jegyek helyett.

Forrás: Nagy Fanni archívuma

A csallóközaranyosi Kóczán Mór Alapiskola és Óvoda 2021-ben belépett az akkor még Állami Pedagógiai Intézet által kiírt tesztelésbe, melynek célja a COVID–19 által okozott iskolai és tanulmányi elmaradások felszámolása volt. A tesztelés során az iskola pedagógusai átalakították az állami oktatási tervet az iskola viszonyaira szabva, hogy az a tanulókat segítse a tudásanyag elsajátításában. Ennek a folyamatnak az egyik lépése volt, hogy az 1–3. évfolyamban bevezettük a szóbeli értékelést nemcsak félévkor és év végén, hanem az egész tanév folyamán is. Abban mindjárt az elején megegyeztünk mi,

pedagógusok, hogy az általunk alkalmazott szöveges értékelések mindig személyre szabottak lesznek, ezért tartalmazniuk kell:

- leíró visszajelzést a tantárgyi előmenetelről,
- a tanuló erősségeinek kiemelését,
- a fejlesztendő területek megfogalmazását,
- javaslatokat a további fejlődéshez.

A pedagógusok lelkesen álltak hozzá a változáshoz, hiszen mindenki érezte, hogy egy-egy érdemjegy minden tanulónál kicsit mást fed le a tudásból, mégis összehasonlítási alapul szolgál – főleg a szülőknek, de a gyerekeknek is egymás között. Ám a lelkesedéssel együtt megjelentek a nehézségek is:

- ez a módszer nagyon időigényes – a pedagógusok jelentős adminisztratív terhelést tapasztalnak,
- magában hordozza a szubjektivitás veszélyét – a szöveges értékelések kevésbé standardizáltak, így az összehasonlítás problémás lehet,
- hiányzik a szülői és tanulói megértés – sok szülő könnyebben értelmetlennek találja a hagyományos osztályzatokat, mint a szöveges visszajelzéseket,
- hiányzik a tanárok ilyen irányú képzettsége – a formatív értékelési módokat senki sem tanította meg nekünk.

Nekiálltunk tehát kitalálni a saját stratégiánkat. Megegyeztünk abban, hogy a napi munkák értékelésénél a „legnegatívabb” értékelés a „Még gyakorolnod kell egy kicsit!” lesz. Elkészítettünk egy értékelőlapot, amelynek segítségével a pedagógus az első osztályban még havonta, később pedig negyedévente tudja értékelni a tanulót oly módon, hogy minél kevesebb adminisztrációs munkát kelljen végeznie. A félévi értesítőben és az év végi bizonyítványban pedig mindennek egy összefoglalóját írja a pedagógus.

Néhány példa a személyre szabott értékelésekből:

Matematika: Feri ügyesen megérti az alpműveleteket, és szívesen old meg logikai feladatokat. Számolás közben figyelmes, de időnként siet, ami apróbb hibákhoz vezet. Ha több időt szán az ellenőrzésre, teljesítménye még jobb lehet. Kiemelkedő a térbeli tájékozódása.

Magyar nyelv és irodalom: Zsófi örömmel olvas, kifejezően használja a hangját. Szókincse folyamatosan bővül, írása rendezett és igényes. Néha bizonytalan az új szavak helyesírásában, de mindig igyekszik javítani.

Az írásom elején említett tesztelésnek 2023 júniusában vége lett. Iskolánk azonban – 38 másik iskolával együtt – belépett az új iskolai reformot tesztelő intézmények közé. Így a szöveges értékelést továbbra is alkalmazzuk, és igyekszünk a rendszert, valamint magunkat is fejleszteni e téren. Mivel a szöveges értékelés a harmadik év végén megszűnik, helyette negyedik évfolyamtól jegyekkel értékelünk, ezért a harmadik évfolyamban a szülők tájékoztatására a szöveges értékelés mellett bevezettük a százalékos kimutatást is egy-egy dolgozatnál, röpdolgozatnál.

A szülők nagyon pozitívan állnak a szóbeli értékeléshez. Mivel minden tanuló mindig kap pozitív visszajelzést is, a szülők úgy érzik, hogy gyermekük jó valamiben, de még fejlődnie kell. A szöveges értékelés legnagyobb hozadéka iskolánkban, hogy nincs összehasonlítás gyerek és gyerek között – mindenki saját magához képest van értékelve, nincs rivalizálás sem a tanulók, sem a szülők között.

A fent leírtak alapján bátran kijelenthetjük, hogy a szöveges értékelés:

- segít a tanulási célok megértésében és elérésében,
- növeli a belső motivációt és csökkenti a szorongást,
- azonosítja az erősségeket és gyengeségeket,
- erősíti a tanító–tanuló–szülő kapcsolatot,
- elősegíti az egyéni tanulási utak támogatását.

A szöveges értékelés tehát a személyre szabott, támogató pedagógia egyik kulcseleme. Segíti a tanulók fejlődését, önismeretét és együttműködését, de hatékony alkalmazásához szükség van megfelelő tanári képzésre és egységes módszertani háttérre.